

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TUNCAY ÖZİLHAN'IN
TÜRKİYE SİAD PLATFORMU
MARDİN BAŞKANLAR KURULU
KONUŞMASI**

**13 EYLÜL 2002
MARDİN**

Mardin ilinin çok değerli yöneticileri, Türkiye SİAD Platformu'nun değerli başkanları, sayın konuklar, değerli basın mensupları,

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Aralık ayında gerçekleştireceğimiz zirvenin hazırlıklarını ve genel ekonomik-siyasi durumu gözden geçirmek üzere Mardin'de bir araya gelmiş olmaktan büyük mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum. Bu toplantıyı gerçekleştiren Mardin Sanayici ve İşadamları Derneği MARSİAD'a, Başkanları Şehmuz Duyan'ın şahsında sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bugün, ekonominin mevcut ve 2003'teki muhtemel durumu üzerinde duracağız. Bunu yaparken, Türkiye'nin istikrarlı bir gelişme çizgisine kavuşması için zorunlu olduğuna inandığımız AB ile ilişkiler ve Kıbrıs meselesine de değineceğiz.

Ülkemizin seçim atmosferine girmesiyle birlikte, dikkatler ekonomiden uzaklaştı. Az da olsa ekonomiyle ilgili söz sarf edenlerin de, geçirmekte olduğumuz bu çok kritik süreci yeterli hassasiyetle değerlendirmedikleri açıkça görülüyor. İfadelerin en hafifi IMF ile yeniden pazarlığı gündeme getiriyor. Bu hayali pazarlıkta Türkiye'nin elinde hangi kozlar olduğunu anlamak ise mümkün değil.

Oysa ekonominin içinde bulunduğu hassas durum tümüyle aşılabilmiş değil. Bu yüzden de, geçmiş dönemde temel ilkeleri ortaya konmuş olan programın titizlikle sürdürülmesi zorunluluğu hala var.

Bu düşüncemizi biraz açmak istiyorum:

Uygulanan programın bir sonucu olarak ekonominin daha önceki dönemlere kıyasla seçim ekonomisine duyarlılığının azaldığı doğrudur. Öte yandan mali piyasalardaki görece istikrarın ve yılın ikinci çeyreğinde yakalanan çok hızlı büyümenin arkasında, programın ciddi olumlu etkilerinin olduğu da açıktır.

Ancak göz ardı edilmemesi gereken çok önemli bir nokta var: 2002 yılının ikinci üç aylık döneminde GSMH'da gözlenen yüzde 8.8'lik artış büyük ölçüde stok artışlarına bağlıdır. Dolayısıyla henüz gerçek anlamda büyüme sürecinin başladığını söylemek mümkün değildir.

Neyi söylemek mümkündür? Bu stoklar, olumlu bir beklentinin ifadesidir. Zaten mali piyasalarda sağlanmış olan görece istikrar ortamı da olumlu beklentilerin bir ifadesiydi.

Son günlerde siyaset sahnesinde yaşanan çalkantılar, mali piyasalardaki istikrarın bir gün içinde nasıl yerle bir edilebileceğini bize gösterdi. Hiç kuşkunuz olmasın, "az zamanda çok ve büyük sarsıntılar" yaratma becerisine sahip siyasetçilerimiz, büyümeyi hızlandıran olumlu beklentileri de, elbirliğiyle bir gecede yerle bir edebilirler. Örneğin seçimlerin ertelenmesi, ekonomide böyle kaotik denebilecek sarsıntılar yaratacaktır.

Asıl dile getirmeye çalıştığımız şudur: Eğer ekonomide hala bir anda çok büyük çalkantılar yaşanabiliyorsa, bu bize makroekonomik dengelerin hassasiyetini, kırılma potansiyelini koruduğunu, istikrar sürecinin tamamlanması için hala çok zamana ihtiyacımız olduğunu gösterir.

Daha dün kadar, seçimle ortaya çıkan siyasi belirsizliğin 2002 rakamları üzerindeki olumsuz etkisinin nispeten sınırlı kalarak, dengelerde fazla bir değişiklik yaratmayacağını gönül rahatlığıyla söylüyorduk. Hatta seçim kararının alınmış olmasının mali piyasaları olumlu

etkilediğini de gördük. Ancak son yaşadığımız olaylar her türlü sürprize hazır olmamız gerektiğini bize gösteriyor ve tedirginliğimizi artırıyor. Endişemiz esas olarak 2003 üzerinde yoğunlaşıyor

2003 için belirlenmiş olan, büyüme, bütçe ve enflasyon hedeflerinden uzaklaşılması, kamu kesimi reformundaki gecikmeler ve program dışı uygulamalar, önce kamu maliyesini, beraberinde resesyondan çıkışı olumsuz etkileyecektir. Bir kez daha ülkenin üretim potansiyeli kaybolacak ve Türkiye'nin 2003-2005 dönemi için arzuladığı yapısal dönüşümün gerçekleşmesi imkansız hale gelecektir.

Dolayısıyla, ekonomi politikalarında, çok hassas, esnek, etkin ve sağlam bir yönetim anlayışı ihtiyacı daha da artmıştır. Siyaset sahnesinde ülke çıkarları doğrultusunda sağduyuyla düşünebilen kimsenin kalmadığına inanmaya başladığımız bu günlerde tek umudumuz, ekonomi bürokrasisinin piyasaları çok yakından izlemesi, doğru zamanlamalar ve doğru politika araçlarıyla ekonomiyi yönetmesi, 2003 yılında ödenecek faturayı kontrol altında tutmaya çalışmasıdır.

Bir çelişki gibi görünse de, çözümün siyaset içinde bulunacağından umudumuzu kesemeyiz. Bu yüzden de tüm siyasi partileri muhatap alarak uyarılarımızı yapmakla kendimizi yükümlü hissediyoruz.

Seçim öncesi dönemde olduğu gibi, seçim sonrasında uygulanacak politikaların da temel yürüncesini, Stand-By anlaşmasının uygulanmasına devam edilmesi oluşturmalıdır. Bu, parti ayrımı gözetmeksizin, iktidara gelecek veya iktidarı paylaşaca her siyasi düşüncenin dikkatle izlemesi gereken ulusal bir rotadır.

IMF anlaşması çerçevesinde belirlenmiş olan hedeflerin tutturulmasına dikkat edilmeli, gerek performans kriterleri gerekse yapısal kriterler yerine getirilmelidir. AB adaylık sürecinde gelinen aşama da dikkate alınarak, seçim sonrasında Türkiye ekonomisinin AB ekonomisi ile uyumlulaştırılması çalışmalarına hız verilmelidir.

Bu çerçevede, kısa ve uzun vadeli ekonomi politikası önceliklerinin kesiştiği alanlar kamu maliyesi ve para politikasıdır: Kamu açıklarının ve borç stokunun kalıcı olarak azaltılması ve enflasyonun düşürülmesi, Türkiye'nin zaman kaybedemeyeceği iki politika önceliğidir. Enflasyon oranı kalıcı olarak düşürülürken sürdürülebilir ve başarılı bir büyüme performansının yakalanabilmesi için çalışmaların hızlandırılması gerekir.

Özellikle, yatırım ortamının iyileştirilmesi, dünya fiyatlarında enerji ve girdi sağlanması, işgücü piyasalarında esnekliğin artırılması, istihdam üzerindeki vergilerin azaltılması, yatırım ve ihracat artışı yoluyla reel ücret ve istihdam artışı sağlayacaktır.

Sayın Başkanlar,

Tıpkı ekonomide olduğu gibi, AB konusunda da izlenmesi gereken ulusal bir rota var.

Daha önce de defalarca belirttiğimiz gibi, Türkiye'nin tarihi, coğrafi ve ekonomik ortağı AB'dir. AB üyeliği Türkiye'nin refah düzeyine ve demokratik standartlarına önemli katkılarda bulunacaktır. Türkiye için AB üyeliği, sadece kişi başına düşen milli gelirin yükselmesi değil, aynı zamanda makroekonomik istikrarın da sağlanması anlamına gelecektir.

3 Ağustos tarihli AB'ye uyum paketi, önceki diğer düzenlemelerle birlikte, Türkiye'yi ilk defa, tam üyelik sürecinde AB ile ciddi bir müzakere noktasına getirmiştir. Türkiye'deki ekonomik ve siyasal reform sürecinin ilerlemesi için AB tarafından makul bir takvimin sunulması kritik önemdedir. Yıl sonuna kadar AB'nin Türkiye'ye bir tarih vermesi, uluslararası piyasalarda Türkiye açısından güven artırıcı bir unsur olacak ve dış yatırımlara ivme kazandıracaktır. Türkiye krizden kalıcı biçimde çıkabilmek için buna büyük ihtiyaç duymaktadır.

Burada AB'nin dikkate alması gereken çok önemli bir nokta ortaya çıkmaktadır:

Türkiye, ulusal düzeydeki hassas dengelere karşın, AB üyeliği için gerekli siyasi kriterlerin yerine getirilmesi açısından umulmadık bir aşama kaydetmiştir. AB ile üyelik müzakerelerine başlanmasını talep etmek en doğal hakkımızdır. Bu aşamada, AB tarafının bir takım ek talepleri öne sürmesi, Türkiye'deki AB karşıtlarının elini güçlendirecek ve ülkedeki hassas dengeleri geri çeviremeyecek bir şekilde bozabilecektir.

Bu gerçeğin belli ölçülerde görülmeye başlanmış olduğunu Sayın Verheugen'in son sözlerinden çıkarmak mümkündür. Ancak bununla yetinilmemeli ve AB ülkelerine yönelik yoğun bir bilgilendirme kampanyası ile Türkiye'nin müzakere tarihi almasının AB-Türkiye ilişkileri açısından önemi anlatılmalıdır.

Öte yandan bizim de, üzerimize düşen tüm yükümlülükleri tamamladığımız ve AB üyeliğinin kısa süre içinde kendiliğinden gerçekleşeceği gibi bir yanılgıya düşmememiz gerekir. Yapılan Anayasal ve yasal değişikliklerin uygulamaya geçirilmesi en önemli gereklilik olarak hala önümüzde duruyor. Ayrıca, siyasi kriterlerin tamamının karşılanması için hukuk devleti, ifade özgürlüğü ve kollektif özgürlükler alanlarında yapılması gereken bazı düzenlemeler hala sırasını bekliyor. Bunlar seçimlerden sonra göreve gelecek hükümetin en öncelikli gündem maddesi olmalıdır.

AB ile bütünleşme ülkemizin ulusal siyaseti niteliğini kazanmıştır. AB dışında kalmış bir Türkiye'nin yurttaşlarına istikrarlı ve yaşam düzeyi yüksek bir gelecek sunma imkanının zorlaşacağı gerçeği tüm siyasal partilerce görülmelidir.

Türkiye'nin bu yönde ilerlemesini önleme çabaları halkın %70'inin taleplerine ters düşmektedir. Seçim propagandalarına malzeme yapma uğruna, Türkiye'yi karanlığa sürüklemeye kimsenin hakkı yoktur.

Sayın Başkanlar,

6 Eylül tarihinde Paris'de yapılan görüşmelerle Kıbrıs sorunu bir kez daha gündemdeki yerini hatırlatmıştır. Ne yazık ki, bu sorunumuz da seçim ortamının her gün yükselen gürültüsü içinde kamuoyunun geniş bir kesimine ulaşmadan kalmıştır.

Kıbrıs sorununda bir çözüme kavuşma gereği ile Türkiye'nin AB'den müzakere tarihi alması arasında bir bağlantı kurmak mümkün değildir. Böyle bir bağlantı yoktur.

Ancak, Kıbrıs'taki gelişmeler, kendi başına, Türkiye'nin AB üyeliği yolunda ilerlemesinin önünde engel teşkil edebilecek bir dinamığe ve güce sahiptir. Bu yönden bakıldığında Kıbrıs, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek en önemli konulardan biri olarak karşımızda durmaktadır.

Her şeyden önce, Kıbrıs'ın AB üyeliğinin, iki tarafın kabul edeceği bir çözüm bulunmaksızın gerçekleşmesi halinde, bu gelişmeden tüm tarafların olumsuz etkileneceğinin altını çizmek gerekmektedir. Bir çözüm için gerekli çerçeve, Gali Fikirler Dizisi'nde mevcuttur. Öte yandan, müzakere masasının üzerinde, KKTC tarafından hazırlanmış olan ve Gali Fikirler Dizisi'nin çizdiği çerçeveyi güncelleştirerek büyük ölçüde koruyan kapsamlı bir öneri bulunmaktadır.

Şimdi yapılması gereken, AB ülkelerinde çok ciddi bir bilgilendirme atağı başlatarak, çözümsüz bir Kıbrıs'ın AB-Türkiye ilişkilerinden başlayarak Akdeniz'de, Avrupa'da ve hatta tüm dünyada istikrarsızlığı artıracığını anlatmaktır.

Burada, KKTC'deki sivil toplum örgütlerinin 9 Ağustos 2002 tarihinde hazırlamış oldukları, "Kıbrıs'ta Çözüm ve AB Üyeliği" konusunda "Kıbrıs Türk Sivil Toplumunun Ortak Vizyonu" başlıklı bildirisine de değinmek istiyorum. Bu bildiri hem içeriği, hem de arkasındaki toplumsal destek nedeniyle fevkalade önemlidir. Kıbrıs Türk toplumunun çözüm arayışına Türkiye'nin kayıtsız kalması mümkün değildir. Bir başka deyişle, Türkiye, can ve mal güvenliklerini sağlamak amacıyla uğurlarına askeri hareket gerçekleştirdiği insanların iradelerini dikkate almak ve onlara rağmen hareket eden bir duruma düşmemek zorundadır. Kaldı ki çözüm konusunda esneklik gösterilmesini isteyenlerin hiçbiri, Kıbrıs Türk toplumunun ve Türkiye'nin asli çıkarlarıyla çatışan bir talebi dile getirmemektedir. Esneklik teslimiyet demek değildir. Çözüm arayışı, güçlü müzakereyi dışlamaz.

Değerli Başkanlar,

Burada ulusal sorun olarak gördüğümüz ve öncelikle dile getirmenin yararına inandığımız üç temel konuyu ele aldık. Her üçü de Türkiye'nin geleceğine ipotek koyma gücüne sahip konulardır. Gerek kalıcı ekonomik istikrarın sağlanması, gerek AB ile tam üyelik müzakerelerine geçilmesi, gerekse Kıbrıs sorununun çözülmesi konusunda "yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik" diye düşündüğümüz çok kritik bir noktadayız.

Güçlü, tutarlı, ne yaptığını bilen, dünyayla barışık bir hükümetin Türkiye'yi uçurabileceği bir noktadayız aslında. Böyle bir hükümete, bölgeyi baştan başa yangın yerine çevirecek bir Irak savaşı sırasında da şiddetle ihtiyacımız olduğunu söylemeye bilmem gerek var mı?

Daha, eğitimden, sağlıktan, verimli devletten, bilgi toplumundan söz edemedik. Bunlar da yarının değil bugünün konuları...

Peki, böyle bir tablo ortadayken, bu kadar çok sorunumuz varken siyasetçilerimiz ne yapıyorlar? Seçim hesapları uğruna, artık alıştığımız ama kabullenmediğimiz ve bu şekilde sürmesini istemediğimiz sorumsuzluk örneklerini bize büyük bir pişkinlikle sunmaya devam ediyorlar.

Biri, Türkiye'nin AB'ye bu kadar yaklaştığı bir noktada, kendisini kurtarmak için Türkiye'yi yani çocuklarımızın geleceğini feda edebiliyor. Bir başkası hiçbir tutarlılık kaygısı olmadan bir gün seçimden yana ertesi gün seçime karşı tavır alabiliyor. Bir diğeri iki ay için dahi olsa başbakan olma arzusunu gizlemeye çalışarak her değişen oyunda kendine bir rol bulmaya çalışıyor. Her biri, bir diğerrinin oyununu bozmak için yeni oyunlar sergiliyor. Milletvekili seçilemeyeceğini anlayanlar çareyi seçimleri iptal ettirmekte buluyor. Seçmenin verdiği vekaletle ihanet ederek bir partiden ötekine fütursuzca geçebiliyorlar.

Kısacası ulusal meseleler etrafında değil dar siyasi çıkarlar etrafında stratejiler kuruluyor. Bu stratejileri hayata geçirebilmek için her gün yeni oyunlar tezgahlanıyor. Bu ortamda asgari siyasi ahlakın yakınından bile geçemiyoruz.

Seçmenin ibretle izlediği bu siyaset kurumu, Türk insanının istihdam, hayat standardı artışı, eğitim, sağlık, bilgi toplumu, hukuk devleti, AB'ne uyum gibi beklentilerine tercüman olabilecek bir yapı göstermiyor. Siyasi aktörlerin çoğunluğuna tek bir refleks egemen olmuş durumda: Her ne pahasına olursa olsun konumunu kaybetmemek ya da bu konumu yeniden kazanmak...

Kamu görevi yapan herkesin, en başta siyasi aktörlerin, bütün davranışları ile topluma örnek olmaları, kararlarını verirken yalnızca kamu çıkarlarını gözetmeleri gerekir. Konumunu koruma güdüsüyle hareket etmek de dahil olmak üzere, kişisel çıkarlar peşinde koşarak siyaset yapmak, siyasi yozlaşmanın en temel göstergesidir.

Son yıllarda Türkiye'de siyaset kurumunun ciddi bir güven ve itibar kaybına maruz kaldığı herkesçe bilinmektedir. Seçmenin siyasal davranışını büyük ölçüde bu tarz siyasete duyulan tepki şekillendirmektedir.

Hal böyleyken, siyaset kurumunu bugünkünden daha da bulaşık bir çamurun içine çekmeye kimsenin hakkı yoktur. Ülkenin bu kuruma, bu kurum içinde üretilecek çözümlere ihtiyacı vardır. İnanıyoruz ki, sonuçları ne olursa olsun, sağlıklı bir seçim yapmış olmak bile, siyaset kurumunun üzerindeki kir tabakasını bir ölçüde kaldıracaktır.

Seçimin ve hükümet hesaplarının etrafında binbir entrikanın çevrildiği bir ortamda, dile getirdiğimiz görüş ve düşüncelerin muhatabının olmadığı düşünülebilir. Oysa biz TÜSİAD olarak, bu görüşlerin her siyasi parti içinde sağduyulu muhataplarını bulacağına inanmaya devam ediyoruz. Hiçbir siyasi parti, vatandaşının isteklerine rağmen siyaset yapamaz. Yapmaya kalkın, er ya da geç siyaset sahnesinden silinir. Siyaseti bu çamurdan yine sağduyulu, gerçekten kamu görevi yapan siyasetçi arındıracaktır.

Beni dinleme sabrını gösterdiğiniz için teşekkür ediyor, hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum...